

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

ENSENYAMENTS PROFESSIONALS DE MÚSICA

HARMONIA

CURS 2019-2020

Professorat de l'assignatura:

GABRIEL BARCELÓ MARTÍ

MARTA TORRENS SEGUÍ

ÍNDEX

1. Introducció	2
2. Objectius.....	3
2.1. Objectius específics 3EP.	3
2.2. Objectius específics 4EP	4
3. Continguts.....	6
3.1. Continguts específics 3EP.	7
3.2. Continguts específics 4EP	9
4. Avaluació	11
4.1. Criteris d'avaluació.....	11
4.1.1. Criteris Avaluació 3EP.....	11
4.1.2. Criteris Avaluació 4EP.....	12
4.2. Procediments i instruments d'Avaluació	14
4.2.1. Instruments Avaluació 3EP	15
4.2.2. Instruments Avaluació 4EP	15
4.3. Instruments i Criteris de qualificació	16
4.4. Criteris i procediments de recuperació	17
4.4.1. Proves extraordinàries de Setembre	17
4.4.2. Examen Final per pèrdua del dret d'Avaluació contínua.....	18
5. Metodologia	18
6. Materials i recursos didàctics	19
7. Mesures d'atenció a la diversitat.....	20
8. Bibliografia.....	20

1. INTRODUCCIÓ

L'assignatura respon a la necessitat d'incloure uns estudis de caire més reflexiu i teòric sobre les relacions verticals entre els sons, açò és: l'harmonia. La pràctica conjunta de diverses veus, ja sigui un conjunt d'instruments monofònics o un sol de polifònic, deixa de manifest unes relacions d'acords que intervenen en el diàleg musical, la seua ornamentació i articulació.

Harmonia 3er G.P. treballa els moviments bàsics de les veus i inicia l'alumnat en la música tonal i elements propis de l'estil barroc i clàssic com puguin ser: les cadències, les progressions, les modulacions diatòniques o la formació de frases. En 4rt G.P. es pretén anar més enllà amb la inclusió d'acords de 7^a, de 6ª augmentada, 6ª napolitana així com la modulació cromàtica; característiques del període romàntic.

Amb aquestes bases es pretén que l'alumnat vaja preparat per a la comprensió i anàlisi d'obres a l'últim cicle del G.P. Tot i ser una assignatura teòrica açò no lleva que es puguin practicar exercicis i treballar de diverses maneres per tal d'assolir els objectius marcats. De fet, es recomana practicar els exercicis al piano per tal d'acostumar l'oïda a una escolta no només polifònica sinó eficient en el reconeixement d'acords.

2. OBJECTIUS

L'objectiu de l'ensenyament de l'Harmonia en el Grau Professional és contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

- A. Conèixer els elements bàsics de l'harmonia tonal i les característiques, funcions i transformacions en els diferents contextos històrics.
- B. Utilitzar en treballs escrits els elements i procediments bàsics de l'harmonia tonal.
- C. Desenvolupar l'oïda interna tant en l'anàlisi com en la realització dels exercicis escrits.
- D. Identificar a través de l'audició els acords i procediments més comuns de l'harmonia tonal.
- E. Identificar a través de l'anàlisi d'obres els acords, els procediments més comuns de l'harmonia tonal i les transformacions temàtiques.
- F. Comprendre la relació dels processos harmònics amb la forma musical.
- G. Aprendre a valorar la qualitat de la música.

2.1. Objectius específics 3er CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Conèixer les característiques dels acords tríades (de quin acord es tracta, inversió i disposició) i saber reconèixer-les sobre una partitura coral o de piano.
- B. Conèixer les diferents veus corals així com el seu rang i funció.
- C. Conèixer els diferents moviments en que es poden moure les veus entre elles i emprar-los de manera adequada.
- D. Conèixer el funcionament del sistema tonal amb les particularitats tant del mode major com del mode menor.
- E. Saber contextualitzar un acord dintre d'un sistema tonal i saber a quina funció es correspon.

- F. Conèixer les normes bàsiques de conducció de veus i duplicacions.
- G. Saber harmonitzar una línia de baix o de soprano a 4 veus amb enllaços harmònics coherents (relació de 5^a, marxa de 5es, cadència trencada).
- H. Saber harmonitzar una línia de baix o de soprano a 4 veus amb una sintaxi adequada (cadències) sense sortir de la tonalitat o fent servir una modulació diatònica.
- I. Saber harmonitzar una soprano a 4 veus emprant les inversions necessàries per tal de suavitzar la línia del baix quan ho necessitem.
- J. Reconèixer auditivament les diferents cadències tonals estudiades.
- K. Conèixer l'ús particular dels diferents acords en 2ª inversió i la seva correcta execució en estil estricte.
- L. Fer ús dels elements estudiats a classe en creacions pròpies de l'alumnat.
- LL. Escoltar internament l'harmonia dels exercicis escrits.
- M. Identificar a través de l'anàlisi d'obres els acords, procediments més comuns de l'harmonia tonal i les transformacions temàtiques.

2.2. Objectius específics 4t CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Diferenciar i saber reconèixer les diferents espècies d'acords de setena tant auditivament com a sobre d'una partitura.
- B. Saber les diferents funcions i particularitats dels acords de setena i com emprar-los (preparació, disposició, resolució).
- C. Fer un ús adequat i coherent dels diferents processos estudiats així com de recursos harmònics d'ampliació tonal.
- D. Saber emprar els acords de sèptima, sexta augmentada, sexta napolitana i acord

sobretònica dintre de la lògica del sistema tonal.

- E. Prendre consciència de la interrelació dels processos harmònics amb les petites formes musicals.
- F. Fer ús dels elements estudiats a classe en creacions pròpies de l'alumnat.
- G. Escoltar internament l'harmonia dels exercicis escrits.
- H. Identificar a través de l'anàlisi d'obres els acords, procediments harmònics estudiats.
- I. Desenvolupar la capacitat crítica davant la mancança de qualitat harmònica tant en músiques pròpies o d'altres així com en harmonitzacions generades mitjançant medis electrònics de manera automàtica.

3. CONTINGUTS

- Utilització dels elements i els procediments de cada bloc en la realització de treballs escrits (baixos xifrats, baixos sense xifrar i tiples).
- Pràctica auditiva per interioritzar els elements i els procediments apresos.
- Anàlisi d'obres per relacionar aquests elements i procediments, així com les transformacions temàtiques dels materials utilitzats amb el seu context estilístic i la forma musical.
- **Elements morfològics:**
 - Intervals: melòdics i harmònics. Classificació i característiques sonores. Inversió. Consonància i dissonància. Enharmonia.
 - L'acord. Acords consonants i dissonants. Tipologia de les tríades i acords de 7a. Estat fonamental i inversions dels acords tríades i de sèptima sobre tots els graus de l'escala i dels acords de novena de dominant. Textura homofònica. Disposicions i posicions dels acords. Xifrat intervàlic i xifrat de baix continu. Els acords en altres textures instrumentals.
 - Les notes estranyes als acords. El pedal. Els acords amb funció de dominant sobretònica.
- **Enllaços d'acords:**
 - Duplicacions i supressions. Moviment melòdic i harmònic. Normativa. Unísons. Creuament i superposició.
 - Enllaç d'acords tríades en estat fonamental i en primera i segona inversió: particularitats. Classificació i utilització dels acords de quarta i sexta. Canvis de disposició.
 - Preparació i resolució dels acords de 7a i les seves particularitats d'enllaç.
 - L'acord de 9a de dominant.

- **Elements sintàctics:**

- Tonalitat i funcions tonals. Armadures i escales bàsiques. Graus. Tonalitats relatives. Cercle de quintes. Elements i procediments d'origen modal presents en el sistema tonal. Xifrat funcional dels acords.
- Progressions harmòniques: lògica. Principis per xifrar un baix i per harmonitzar un tiple. El ritme harmònic.
- Cadències: perfecta, imperfecta, plagal, trencada i semicadència. Processos cadencials.
- Progressions unitonals i modulants.
- Sèries de sextes i de sèptimes.

- **Dominants secundàries i modulació:**

- Dominants secundàries. Concepte i utilització.
- Modulació: diatònica (per canvi de funció tonal) i cromàtica a tons veïns. Comprensió del procés modulant.
- Canvis de to (modulació per cesura) i canvi de mode.
- Modulacions o flexions introtonals.

3.1. Continguts específics 3r curs ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

1ª Avaluació:

1- L'ACORD TRIADA

Consonància i dissonància
Posició dels acords i el seu xifrat
Estat dels acords i el seu xifrat
Disposició dels acords i el seu xifrat
Anàlisi dels acords triades
Funcions tonals dels acords
Xifrat de les alteracions accidentals

2- L'ESTAT FONAMENTAL

Moviment harmònic entre les veus
Encadenaments dels acords
Encadenaments dels acords en mode menor
Octaves i quintes consecutives
Octaves i quintes directes
Tonalitat, funcions tonals i sistema de quintes
El ritme harmònic
Cadències conclusives i suspensives
Processos cadencials
Moviments melòdics defectuosos
Duplicació de la tercera o la quinta d'un acord
Falsa relació de tritò
Supressió de la quinta en un acord en estat directe
Estructures rítmiques (anacrúsic, tètic, acèfal i finals masculí i femení)

3- L'ESTAT DE PRIMERA INVERSIÓ

La duplicació dels acords en primera inversió
Successió de sextes
La contraposició
Doble i triple xifrat en una mateixa nota del baix
Formes suspensives de la cadència autèntica (imperfecta) i plagal
Harmonització de baixos utilitzant sextes
La sexta amb caràcter de nota (nota de pas, appoggiatura, retard, brodadura, etc)

2ª Avaluació:

4- L'ESTAT DE SEGONA INVERSIÓ

Realització de baixos en segona inversió
Duplicació del baix en segona inversió
El baix en segona inversió sense duplicar
Tipus de realitzacions en segona inversió (d'Unió, d'Amplificació i Cadencial)
La segona inversió damunt altres graus de l'escala

5- LES ESCALES MENORS AUXILIARS

El sisè grau elevat a l'escala menor mixta
El setè grau natural en l'escala menor natural

6- LES PROGRESSIONS UNITÒNIQUES

3ª Avaluació:

7- L'ACORD DE QUINTA DE SENSIBLE

Xifrats exclusius
Duplicacions

8- INICIACIÓ A LA MODULACIÓ

Modulació diatònica
Modulació cromàtica
Falsa relació cromàtica

9- ACORD DE 7a DE DOMINANT

Amb les seves inversions.

3.2. Continguts específics 4t curs ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

1a Avaluació:

1- ACORDS DE SETENA

Les espècies
L'acord de setena de Dominant
L'acord de setena de Sensible
L'acord de setena Disminuïda
Els acords de setena de prolongació
Preparació de les setenes
Resolucions dels acords de setena

2a Avaluació:

2- MODULACIÓ

Modulacions utilitzant acords de setena
Canvis de funció tonals en acords de setena
Progressions unitòniques amb acords de setena
Progressions modulants amb acords de setena
Marxes de quintes amb acords de setena

Marxes de quintes modulants amb acords de setena
Acords de setena amb les escales menors auxiliars
Modulació intratonal
Canvi de mode

3a Avaluació:

3- AMPLIACIÓ TONAL

El sisè grau rebaixat al mode major: L'escala Major Mixta-Principal
Els sisè i setè graus rebaixats al mode major: L'escala Major Mixta-Secundària
L'acord de Sisena Napolitana

4- LA NOVENA DE DOMINANT

Xifrats de l'estat de fonamental i de les inversions possibles
La novena major i la menor

5- L'ACORD DE SOBRETÒNICA

6- LES PETITES FORMES

Introducció a les formes musicals
Les formes primària, binària i ternària
El Lied
La Suite barroca

4. AVALUACIÓ

4.1. CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Fer exercicis a partir d'un baix xifrat donat.
2. Fer exercicis d'harmonització a partir de tiples donats.
3. Fer exercicis d'harmonització a partir de baixos donats, sense xifrar.
4. Compondre exercicis breus a partir d'un esquema harmònic donat o propi.
5. Identificar auditivament els principals elements morfològics de l'harmonia tonal.
6. Identificar auditivament els principals procediments sintàctics de l'harmonia tonal
7. Identificar auditivament estructures formals concretes.
8. Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres els elements morfològics de l'harmonia tonal
9. Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres els procediments sintàctics i formals de l'harmonia tonal.
10. Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres els procediments de transformació temàtica
11. Identificar auditivament diversos errors en exercicis preparats amb aquesta finalitat i proposar solucions.
12. Identificar mitjançant l'anàlisi diversos errors en exercicis preparats amb aquesta finalitat i proposar solucions

4.1.1. Criteris d'Avaluació 3r CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Comprovar el domini de l'alumnat per a encadenar un fragment harmònic.
- B. Comprovar el domini de l'alumnat en la realització harmònica tant en el que fa referència a la mecànica d'encadenaments com a les relacions harmòniques dels acords. També es

tindrà especial atenció en les melodies del baix o del soprano que ha de realitzar l'alumnat.

- C. Valorar la capacitat de l'alumnat per a crear íntegrament petites peces musicals així com la seva habilitat en compondre veus externes interessants i un procés tonal lògic i cuidat.
- D. Avaluar l'habilitat auditiva a través de la identificació dels diferents acords estudiats, en estat directe, primera inversió i segona inversió.
- E. Valorar l'habilitat auditiva de l'alumnat en el reconeixement de les diferents funcions dels acords en els principals procediments harmònics (cadències, progressions, etc.).
- F. Valorar la capacitat d'identificar les distintes estructures formals així com la comprensió de l'estreta relació entre forma i procediments harmònics estructurals.
- G. Reconèixer els acords estudiats a una partitura.
- H. Valorar l'habilitat de l'alumnat en el reconeixement dels procediments harmònics i formals, juntament amb les funcions dels acords des d'un punt de vista estilístic.
- I. Avaluar la capacitat per reconèixer les transformacions temàtiques dels materials que intervenen en una obra i les seves relacions en el context harmònic i estilístic.
- J. Avaluar l'habilitat per a detectar auditivament defectes en la realització així com proposar alternatives adequades.
- K. Valorar l'habilitat de l'alumnat per a detectar possibles defectes de realització així com la capacitat per a proposar solucions.

4.1.2. Criteris Avaluació 4t CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Comprovar el domini de l'alumnat per a encadenar un fragment harmònic d'una durada major als 8 compassos amb possibles modulacions i ampliació tonal de manera coherent.

- B. Comprovar el domini de l'alumnat en la realització harmònica tant en el que fa referència a la mecànica d'encadenaments com a les relacions harmòniques dels acords emprats a 4rt de Grau Professional. També es tindrà especial atenció en les melodies del baix o del soprano que ha de realitzar l'alumnat.
- C. Valorar la capacitat de l'alumnat per a crear íntegrament petites peces musicals així com la seva habilitat en compondre unes veus externes interessants i un procés tonal lògic i curat.
- D. Avaluar l'habilitat auditiva a través de la identificació dels diferents acords estudiats, en estat directe, primera, segona i tercera inversió.
- E. Valorar l'habilitat auditiva de l'alumnat en el reconeixement de les diferents funcions dels acords de sèptima i sisena augmentada en els principals procediments harmònics (cadències, progressions, etc.).
- F. Valorar la capacitat d'identificar les distintes estructures formals així com la comprensió de l'estreta relació entre forma i procediments harmònics estructurals.
- G. Reconèixer a una partitura els acords estudiats i la seva comprensió.
- H. Valorar l'habilitat de l'alumnat en el reconeixement dels procediments harmònics i formals, juntament amb les funcions dels acords des d'un punt de vista estilístic.
- I. Avaluar la capacitat per reconèixer les transformacions temàtiques dels materials que intervenen en una obra i les seves relacions en el context harmònic i estilístic.
- J. Avaluar l'habilitat per a detectar auditivament defectes en la realització així com proposar alternatives adequades.
- K. Valorar l'habilitat de l'alumnat per a detectar possibles defectes de realització així com la capacitat per a proposar solucions.
- L. Tocar al piano els treballs realitzats.

4.2. PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ.

S'estableix avaluació contínua per a aquells alumnat que compleixin l'assistència acordada pel centre. D'aquesta manera es pretén valorar l'evolució de l'alumnat i els seus progressos, una avaluació motivadora perquè produeix un *feedback* immediat i de manera contínua al llarg del curs.

Aquesta avaluació es podrà dur a terme mitjançant la valoració del treball a casa, les activitats a classe a més d'una o dues proves trimestrals amb una baremació contemplada al punt 4.3: Criteris de qualificació.

En cadascun dels cursos es podran realitzar diferents tipus d'activitats per reforçar conceptes i comprovar el grau d'assoliment dels continguts. Així mateix, no hi ha cap obligació de realitzar-los tots si el professorat veu que pot assolir els objectius amb un nombre d'exercicis més reduït. De cara a la prova d'avaluació el professorat es compromet a advertir a l'alumnat de quants exercicis contarà l'examen i de quin tipus es tractarà.

Malgrat la predisposició d'implantar una avaluació contínua hi haurà uns mínims que l'alumnat haurà de dominar i demostrar per tal de promocionar de curs.

Aquells alumnat que acumuli **6 faltes d'assistència** (en el cas d'assignatures amb una freqüència de **1 sessió setmanal**), o **12 faltes d'assistència** (en el cas d'assignatures amb una freqüència de **2 sessions setmanals**) **perdrà el dret a l'avaluació contínua** i deuran realitzar un **examen a final** de curs o, si procedeix, a setembre. Aquest examen tindrà les mateixes característiques que l'examen de la 3ª avaluació, el mateix temari i es corregirà seguint els mateixos criteris.

Per tal d'avaluar els continguts i objectius assolits, el professorat compta amb els següents perfils d'exercicis exposats als apartats 4.1.1. i 4.1.2.

4.2.1. Instruments d'Avaluació 3er CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS.

- A. Realitzar exercicis a partir d'un baix xifrat.
- B. Realitzar exercicis a partir d'un baix o un soprano donats.
- C. Composar exercicis breus a partir d'un esquema harmònic determinat, ja sigui donat o bé fet pel propi alumnat.
- D. Identificar auditivament els principals elements morfològics de l'harmonia tonal.
- E. Identificar auditivament els principals procediments sintàctics de l'harmonia tonal.
- F. Identificació auditiva de les diferents estructures formals.
- G. Identificar els elements morfològics mitjançant l'anàlisi d'una obra musical.
- H. Identificar mitjançant l'anàlisi d'una obra musical els procediments sintàctics i formals.
- I. Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres musicals els procediments de transformació temàtica.
- J. Identificar auditivament diversos errors en exercicis preparats per aquesta finalitat.
- K. Identificar mitjançant l'anàlisi diversos errors en exercicis preparats amb aquesta finalitat.

4.2.2. Instruments d'Avaluació 4t CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Realitzar exercicis a partir d'un baix xifrat.
- B. Realitzar exercicis a partir d'un baix o un soprano donats.
- C. Composar exercicis breus a partir d'un esquema harmònic determinat, ja sigui donat o bé fet pel propi alumnat.
- D. Identificar auditivament els principals elements morfològics de l'harmonia tonal.
- E. Identificar auditivament els principals procediments sintàctics de l'harmonia tonal.
- F. Identificació auditiva de les diferents estructures formals.
- G. Identificar els elements morfològics mitjançant l'anàlisi d'una obra musical.
- H. Identificar mitjançant l'anàlisi d'una obra musical els procediments sintàctics i formals.

- I. Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres musicals els procediments de transformació temàtica.
- J. Identificar auditivament diversos errors en exercicis preparats per aquesta finalitat.
- K. Identificar mitjançant l'anàlisi diversos errors en exercicis preparats amb aquesta finalitat.
- L. Comprovar que l'alumnat està capacitat per a emprar un instrument polifònic com a mitjà d'aprenentatge per a constatar sonorament el que ha escrit.

4.3. INSTRUMENTS I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ			Nota final 100%
Tasques setmanals de classe		10%	
Proves parcials o treballs de reforç	30% (màxim)	90%	
Prova Final Avaluació (o Final de curs en el cas de la 3a Avaluació)	70% (o la proporció corresponent als parcials)		

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

S'estableix una baremació per conjuntar la nota del treball realitzat a classe/casa i els exàmens realitzats durant l'avaluació.

Harmonització i conducció a 4 veus	80%
Dictat harmònic	20%
Teoria	10%*

Queda opcional la possibilitat d'afegir alguna pregunta de teoria a l'examen d'avaluació. En cas que així fora comptabilitzarà un 10% que s'agafarà del percentatge corresponent a l'harmonització i conducció a 4 veus.

Per tal d'estandarditzar criteris a l'hora de corregir **l'harmonització i conducció a 4 veus** s'estableixen els següents paràmetres per tal d'obtenir la nota:

Anàlisi harmònic del treball donat	25%
Realització del treball	50%
Línies melòdiques i interès creatiu	25%

L'anàlisi harmònic de l'exercici està relacionat amb l'elecció dels acords, la sintaxi musical (frases, cadències) així com les possibles modulacions o ampliacions tonals. La *realització del treball* contempla la correcta conducció de les veus, les faltes i l'enllaç o preparació d'acords característics. La part de *línies melòdiques* pretén valorar la composició de les veus extremes (melodia i/o baix) en varietat, perfil suau i la recerca de punts climàtics.

4.4. CRITERIS I PROCEDIMENTS DE RECUPERACIÓ

4.4.1. Proves extraordinàries de Setembre

- **Continguts:**

Són els mateixos que es descriuen a la programació del curs: veure punt 3. Continguts (p. 6-10)

- **Avaluació**

Es seguiran els mateixos criteris, procediments i instruments d'avaluació que es descriuen a la programació del curs: veure punts 4.1. Criteris d'Avaluació (p. 11-13) i 4.2. Procediments i instruments d'Avaluació (p. 14-16)

Pel que fa als criteris i instruments de qualificació, els criteris de qualificació seran els mateixos que s'exposen al punt 4.3. Instruments i criteris de qualificació. No obstant, els instruments de qualificació queden reduïts a la nota de la Prova Final, que representarà el 100% de la nota Final.

INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ	
Prova Final Avaluació / Curs	NOTA FINAL 100%

4.4.2. Examen Final per pèrdua del dret d'Avaluació Contínua

- **Continguts:**

Són els mateixos que es descriuen a la programació del curs: veure punt 3. Continguts (p. 6-10)

- **Avaluació**

Es seguiran els mateixos criteris, procediments i instruments d'avaluació que es descriuen a la programació del curs: veure punts 4.1. Criteris Avaluació (p. 11-13) i 4.2. Procediments i instruments d'Avaluació (p. 14-16)

Pel que fa als criteris i instruments de qualificació, els criteris de qualificació seran els mateixos que s'exposen al punt 4.3. Instruments i criteris de qualificació. No obstant, els instruments de qualificació queden reduïts a la nota de la Prova Final, que representarà el 100% de la nota Final.

INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ	
Prova Final Avaluació / Curs	NOTA FINAL
	100%

5. METODOLOGIA

La classe d'harmonia és una classe grupal en la conviu alumnat de 3er o 4t curs d'Ensenyaments Professionals. S'espera que aquests grups no siguin molt nombrosos (entre 3 i 8 alumnes per classe). Es pretén implantar una dinàmica de classe activa i participativa on l'alumnat sigui protagonista del procés ensenyament-aprenentatge.

Les classes partiran dels seus coneixements previs en les distintes àrees a treballar dirigint-se així cap al paradigma d'aprenentatge significatiu. És per això que el professorat pot començar les seues explicacions repassant matèria, presumiblement, assolida per al nivell actual.

Tanmateix, el professorat és lliure d'organitzar les diferents activitats per grups, parelles o individualment si així ho creu necessari, essent el treball individual clau en el seguiment diari de l'alumnat ja que ens permet detectar el nivell d'assoliment dels coneixements impartits i aquelles àrees o conceptes a reforçar. A més, es podrà fer ús de diferents suports (partitures, audicions, etc.) per reforçar les explicacions.

A més del treball realitzat a classe i proves d'avaluació també es podrà valorar el treball realitzat a casa així com l'actitud amb la qual l'alumnat es planteja les diferents activitats relacionades en l'assignatura. Es deurà insistir a l'alumnat en el treball amb el piano (o qualsevol altre instrument polifònic) a l'hora de realitzar els exercicis de l'assignatura per tal de tenir una referència auditiva directa. També es podrà tenir en compte, dintre del possible, les motivacions personals de l'alumnat a l'hora de posar exemples musicals que pogueren estar relacionades amb el temari.

6. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS

- Piano
- Pissarra
- Projector (pissarra digital) i connexió a Internet (opcional)
- Llibres de text i/o consulta (veure punt 8.Bibliografia)
- Material didàctic que ha de portar l'**alumnat**:
 - Llibreta de Pentagrames de mida A4 (millor apaïsat)
 - Llapis i goma.
 - Agenda
 - Llibre d'exercicis d'Harmonia:
 - 3er EP**_J.Zamacois: *"Ejercicios correspondientes al Tratado de Harmonia, Libro I"* (Ed.Boileau)
 - 4t EP**_J.Zamacois: *"Ejercicios correspondientes al Tratado de Harmonia, Libro II"* (Ed.Boileau)

7. MESURES D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Degut a que els Ensenyaments Professionals de Música són opcionals i voluntaris, no es contemplen mesures i adaptacions curriculars significatives. No obstant, les ratios dels grups són relativament reduïdes (10 alumnes màxim), fet que permet una atenció personalitzada de l'alumnat. En cas que aquesta atenció no sigui suficient, es poden proposar reforços individuals i/o puntuals per a cert alumnat, que el centre assumirà sempre i quant disposi de professorat per a tal efecte.

8. BIBLIOGRAFIA

- J. Zamacois: *“Tratado de Harmonia, Libro I”* (Ed. Boileau)
- J. Zamacois: *“Tratado de Harmonia, Libro II”* (Ed. Boileau)
- J. Zamacois: *“Ejercicios correspondientes al tratado de Harmonia, Libro I”* (Ed. Boileau)
- J. Zamacois: *“Ejercicios correspondientes al tratado de Harmonia, Libro II”* (Ed. Boileau)
- V. Arín y F. Fontanilla: *“Estudios de Harmonia”*, Curso Primero y Curso Segundo (Ed. s.e.)
- W. Piston: *“Armonía”* (Ed. Idea Musica)
- R. Korsakov: *“Tratado Práctico de Armonía”* (Ed. Melos)